

A. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Εισαγωγικό Σημείωμα: Ο Yuval Noah Harari είναι καθηγητής Πανεπιστημίου με αντικείμενο την Παγκόσμια Ιστορία. Το κείμενο αποτελεί τον επίλογο του βιβλίου του Sapiens: Μια Σύντομη Ιστορία του Ανθρώπου (2014).

Το ζώο που έγινε Θεός

Πριν από 70.000 χρόνια, ο homo sapiens ήταν ακόμα ένα ασήμαντο ζώο που κοιτούσε τη δουλειά του σε μια γωνιά της Αφρικής. Στις χιλιετίες που ακολούθησαν, μεταμορφώθηκε σε κυρίαρχο όλου του πλανήτη και σε φόβο και τρόμο του οικοσυστήματος. Σήμερα ο άνθρωπος βρίσκεται στο χείλος της μετατροπής του σε θεό, έτοιμος να αποκτήσει όχι μόνο αιώνια νεότητα, αλλά και τις θεϊκές ικανότητες της δημιουργίας και της καταστροφής.

Δυστυχώς, ως τώρα το καθεστώς των ανθρώπων στη γη έχει δημιουργήσει πολύ λίγα πράγματα για τα οποία μπορούμε να είμαστε περήφανοι. Έχουμε κυριαρχήσει στο περιβάλλον μας, έχουμε αυξήσει την παραγωγή τροφής, έχουμε χτίσει πόλεις, ιδρύσαμε αυτοκρατορίες και δημιουργήσαμε εκτεταμένα εμπορικά δίκτυα. Μειώσαμε, όμως, την οδύνη στον κόσμο; Ξανά και ξανά, μεγάλα άλματα στη δύναμη των ανθρώπων δεν βελτίωσαν ιδιαίτερα τη ζωή του μεμονωμένου ατόμου και συνήθως προκάλεσαν απέραντη δυστυχία στα άλλα ζώα.

Τις τελευταίες δεκαετίες έχουμε τουλάχιστον σημειώσει κάποια πραγματική πρόοδο σε ό,τι αφορά την ανθρώπινη κατάσταση, με τη μείωση της πείνας, των ασθενειών και των πολέμων. Ωστόσο, η κατάσταση των άλλων ζώων επιδεινώνεται πιο γρήγορα από ποτέ και η βελτίωση της μοίρας της ανθρωπότητας είναι πολύ πρόσφατη και εύθραυστη για να τη θεωρήσουμε σίγουρη.

Επιπλέον, παρά τα εντυπωσιακά πράγματα που είναι ικανοί να κάνουν οι άνθρωποι, παραμένουμε αβέβαιοι για τους στόχους μας και φαίνεται να είμαστε δυσαρεστημένοι όσο πάντα. Έχουμε προοδεύσει από τα κανό στα διαστημόπλοια – αλλά κανείς δεν ξέρει πού πηγαίνουμε. Είμαστε πιο ισχυροί από ποτέ άλλοτε, αλλά δεν έχουμε ιδέα τι να κάνουμε με αυτή τη δύναμη. Ακόμα χειρότερα, οι άνθρωποι φαίνεται να είναι πιο ανεύθυνοι από ποτέ. Αυτοδημιούργητοι θεοί, μόνο με τους νόμους της φύσης για συντροφιά μας, δεν δίνουμε λογαριασμό σε κανέναν. Έτσι, σπέρνουμε τον όλεθρο στα ζώα και το οικοσύστημα γύρω μας, με στόχο κυρίως την άνεση και τη διασκέδασή μας, χωρίς ποτέ να είμαστε ικανοποιημένοι.

Υπάρχει τίποτα πιο επικίνδυνο από δυσαρεστημένους και ανεύθυνους θεούς που δεν ξέρουν τι θέλουν;

(Yuval Noah Harari, Sapiens: Μια Σύντομη Ιστορία του Ανθρώπου, Αθήνα, εκδ. Αλεξάνδρεια, 2014, σ. 427, Διασκευή)

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1η δραστηριότητα

A1. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση, τη λέξη **Σωστό**, αν η πρόταση συμφωνεί με το νόημα του κειμένου, ή τη λέξη **Λάθος**, αν όχι.

- α) Ο άνθρωπος προόδευσε σε βάρος των άλλων όντων που ζουν στη γη.
- β) Η βελτίωση της μοίρας της ανθρωπότητας είναι σίγουρη.
- γ) Η οδύνη στον κόσμο μειώθηκε.
- δ) Η τεχνολογική πρόοδος εξασφαλίζει την επιτυχία της πορείας της ανθρωπότητας.

Μονάδες 8

A2. Πώς συνδέεται ο τίτλος με το υπόλοιπο κείμενο; Τεκμηριώστε την απάντησή σας παραπέμποντας στο κείμενο.

Μονάδες 7

2η δραστηριότητα

A3. Να δώσετε δύο διαφορετικούς τίτλους στο κείμενο, αξιοποιώντας στον έναν τη μεταφορική χρήση της γλώσσας και στον άλλο την κυριολεκτική χρήση της γλώσσας.

Μονάδες 6

A4. Να γράψετε στο τετράδιό σας τις παρακάτω φράσεις, αντικαθιστώντας την κάθε υπογραμμισμένη λέξη με μία συνώνυμή της:

- α) Στις χιλιετίες που ακολούθησαν, μεταμορφώθηκε σε κυρίαρχο όλου του πλανήτη ...
- β) προκάλεσαν απέραντη δυστυχία στα άλλα ζώα.
- γ) Τις τελευταίες δεκαετίες έχουμε τουλάχιστον σημειώσει κάποια πραγματική πρόοδο ...

Μονάδες 9

3η δραστηριότητα

A5. Με αφορμή το κείμενο και κυρίως το τελευταίο απόσπασμα «σπέρνουμε τον όλεθρο στα ζώα και το οικοσύστημα γύρω μας, με στόχο κυρίως την άνεση και τη διασκέδασή μας, χωρίς ποτέ να είμαστε ικανοποιημένοι. Υπάρχει τίποτα πιο επικίνδυνο από δυσαρεστημένους και ανεύθυνους θεούς που δεν ξέρουν τι θέλουν;», να γράψετε μία επιστολή 200-250 λέξεων προς τον συγγραφέα στην οποία θα εκφράζετε τις **σκέψεις** και τα **συναισθήματά** σας σχετικά με τις απόψεις του.

Μονάδες 20

B. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Εισαγωγικό Σημείωμα: Ο Θανάσης Βαλτινός είναι συγγραφέας και γράφει διηγήματα, μυθιστορήματα και σενάρια για τον κινηματογράφο. Το διήγημα Ειδύλλιο ανήκει στη συλλογή Επείγουσα ανάγκη ελέου (2015).

Ειδύλλιο¹

Δεν ήταν ακριβώς του δρόμου. Από κάπου πρέπει να το είχε σκάσει. Ήταν καθαρή και υγιής. Το τρίχωμά της γυάλιζε-εξαιρετικά νέα δηλαδή. Ενάμισι-δύο χρόνων;

Διασχίζοντας τη Βασιλίσσης Σοφίας, από Πλουτάρχου προς Ριζάρη, με πήρε από πίσω. Ήταν χαρούμενη. Με προσπερνούσε φερμάροντας², προχώραγε, ξαναγύριζε κοντά μου. Χαρούμενη. Με ακολούθησε έτσι έως τη Βασιλέως Κωνσταντίνου. Την περάσαμε μαζί. Μπήκαμε στην Αντήνορος. Έφυγε πάλι μπροστά. Πάντα τρέχοντας, πάντα φερμάροντας. Διαδήλωνε με αυτόν τον τρόπο την ευφροσύνη της. Ευφροσύνη που ζούσε, που ξαναγύριζε πίσω και με κοίταζε στα μάτια, που με εμπιστευόταν.

Στην Αστυδάμαντος σταμάτησα. Έβγαλα τα κλειδιά μου. Είχε φτάσει η ώρα. Εκείνη έπαψε να τρέχει. Ακίνητη. Ήταν μια πρώτη ραγισματιά αμφιβολίας. Είχα ψηλά ένα μεγάλο μπαλκόνι, αυτό ήταν όλο. Να την κάνω τι; Έβαλα το κλειδί στην πόρτα προσπαθώντας να μην την κοιτάξω. Συμπεριφορά δειλού. Δεν τα κατάφερα. Το μάτι μου την αναζήτησε από μόνο του. Πάντα ασάλευτη, με μιαν αξιοπρέπεια στην ακινησία της με παρακολουθούσε που την έκλεινα έξω.

Θανάσης Βαλτινός, Επείγουσα ανάγκη ελέου. Αθήνα, Εστία, 2015, σελ. 55-56.

---

1. Τρυφερή ερωτική σχέση

2. Φερμάρω: Κοιτάζω κάποιον ή κάτι προσεκτικά ή επίμονα

1^η δραστηριότητα

B1. Το διήγημα αναφέρεται στη συνάντηση του αφηγητή – ήρωα με ένα ζώο. Να αντιστοιχίσετε τα ρήματα με τα υποκείμενά τους, γράφοντας στο τετράδιό σας τους αριθμούς 1, 2, 3, 4, 5, 6 από τη **ΣΤΗΛΗ Α** και δίπλα σε κάθε αριθμό ένα από τα γράμματα Α, Β, Γ της **ΣΤΗΛΗΣ Β**.

ΣΤΗΛΗ Α - Ρήματα	ΣΤΗΛΗ Β - Υποκείμενα
1. ακολούθησε	Α. ήρωας
2. περάσαμε	Β. ζώο
3. Διαδήλωνε	Γ. ήρωας + ζώο
4. εμπιστευόταν	
5. Δεν [...] κατάφερα	
6. παρακολουθούσε	

Μονάδες 6

B2. Να χαρακτηρίσετε τη συμπεριφορά του ζώου αξιοποιώντας στοιχεία του διηγήματος. Να γράψετε ένα κείμενο 50-60 λέξεων.

Μονάδες 9

2^η δραστηριότητα

B3. Να εντοπίσετε μία μεταφορά, να την αντιγράψετε και να εξηγήσετε τι πετυχαίνει ο συγγραφέας με αυτήν.

Μονάδες 8

B4. Γιατί ο συγγραφέας επιλέγει, την ερωτηματική πρόταση «Να την κάνω τι;», κατά τη γνώμη σας; Τι σημαίνει για την ψυχολογική κατάσταση του ήρωα;

Μονάδες 7

3^η δραστηριότητα

B5. Ο ήρωας τελικά «κλείνει έξω» το ζώο. Ποια είναι η γνώμη σας για τη στάση του ήρωα; Ποια θα ήταν η δική σας στάση σε παρόμοια περίπτωση και γιατί; Να αναπτύξετε την απάντησή σας σε ένα ενιαίο κείμενο 100-150 λέξεων.

Μονάδες 20

Πανελλαδικές εξετάσεις 2018, Ημερήσιο ΕΠΑΛ